

Гілея
Науковий вісник

Збірник наукових праць

- *Історичні науки*
- *Філософські науки*
- *Політичні науки*

Випуск 191-192 (№ 1-2)

ISSN 2076–1554

Український державний університет
імені Михайла Драгоманова

Видавництво «Гілея»

 Гілея

Науковий вісник

Випуск 191-192 (№ 1-2)

Київ – 2024

DOI: [https://doi.org/10.31392/Hileya-POLITICAL-2024.1-2\(191-192\).10](https://doi.org/10.31392/Hileya-POLITICAL-2024.1-2(191-192).10)
УДК 327

**НАПЕРЕДОДНІ ТОТАЛЬНОЇ
ВІЙНИ: РОСІЙСЬКЕ ЗАСЛПЛЕННЯ
ДИПЛОМАТІЇ ВОЛОДИМИРА
ЗЕЛЕНСЬКОГО (ТРАВЕНЬ 2019 –
ЛЮТИЙ 2022)**

**ON THE EVE OF TOTAL WAR:
RUSSIAN BLINDING OF VOLODYMYR
ZELENSKYI'S DIPLOMACY (MAY 2019
– FEBRUARY 2022)**

Гай-Нижник П. П.,
доктор історичних наук,
провідний науковий співробітник
Інституту політичних і
етнонаціональних досліджень
імені І. Ф. Кураса НАН України,
Україна, Київ
e-mail: Hai-Nyzhnyk@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8912-8398>

Hai-Nyzhnyk P. P.,
doctor of historical sciences,
leading researcher of the
I. F. Kuras Institute of Political and
Ethnonational Studies of the
National Academy of
Sciences of Ukraine,
Ukraine, Kyiv
e-mail: Hai-Nyzhnyk@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8912-8398>

Висвітлено військово-політичне становище України напередодні початку повносяжного вдертя російських військ на терени України й початку тотальної війни Російської Федерації проти держави Україна у лютому 2022 року. Висвітлено та проаналізовано політичні дії та заходи президента України Володимира Зеленського на тлі зосередження військ ворога навколо кордонів України напередодні (2019–2022) початку повномасштабного періоду Російсько-Української війни та дипломатичні зусилля провідників Заходу (НАТО) щодо попередження державно-політичного керівництва України про неминучу повносяжну агресію РФ проти України. Вказується на очевидні ознаки та доконані факти підготовки В. Путіним і військово-політичним керівництвом Росії всебічного вдертя ворога на кількох напрямках одночасно (у т. ч. безпосередньо на Київ) і зусилля західних демократій, дипломатії та розвідки з попередження і підготовки Збройних сил України та її політичного проводу до відбиття наступу московських загарбників. Зазважено на неготовності президента України Володимира Зеленського до відповідного сприйняття тогочасної дійсності, зумовленого «російським синдромом» його світогляду, державно-безпеко-

вою короткозорістю й неготовності до стратегічно-го бачення військово-політичних загроз і політичною наївністю тощо.

Ключові слова: російсько-українська війна, Зеленський, Путін, Байден, дипломатія.

The article highlights the military-political situation of Ukraine on the eve of the full-scale incursion of Russian troops into the territory of Ukraine and the beginning of the total war of the Russian Federation against the state of Ukraine in February 2022. The political actions and measures of the President of Ukraine Volodymyr Zelensky against the background of the concentration of enemy troops around the borders of Ukraine on the eve (2019–2022) of the beginning of the full-scale period of the Russian-Ukrainian war and the diplomatic efforts of the leaders of the West (NATO) to warn the state and political leadership of Ukraine about the imminent full-scale aggression of the Russian Federation against Ukraine. It points to the obvious signs and accomplished facts of preparations by V. Putin and the military-political leadership of Russia for a comprehensive attack on the enemy in several directions at the same time (including directly on Kyiv) and the efforts of Western democracies, diplomacy and intelligence to prevent and prepare the Armed Forces of Ukraine and her political escort to repel the attack of the Moscow invaders. The unpreparedness of the President of Ukraine Volodymyr Zelenskyi for the appropriate perception of the contemporary reality, caused by the «Russian syndrome» of his worldview, state-security myopia and unpreparedness for a strategic vision of military-political threats and political naivety, etc., was noted.

Keywords: Russian-Ukrainian War, Zelenskyi, Putin, Biden, diplomacy

20 травня 2019 р. в Україні відбулася інавгурація нового президента держави – Володимира Зеленського. Ще до президентських виборів він неодноразово заявляв про своє впевнення щодо дієвої можливості досягнути миру з ворогом України – Російською Федерацією, зокрема шляхом особистої домовленості з кремлівським диктатором Владіміром Путіним. Попри те, що РФ жодного разу за час війни не дотримала своїх обіцянок і зобов'язань, що з офіційного погляду не було ніяких Мінських угод, а був лише Мінський протокол (з домовленостями) і Комплекс заходів щодо їхнього виконання, а Мінські домовленості були політичними, а не юридично зобов'язувальними документами (адже їх не ратифікувала Верховна Рада України як міжнародно-правові договори), В. Зеленський наполегливо намагався поновити перемовини в Нормандському форматі й особисто зустрітися з В. Путіним. Зокрема на політичному телешоу В. Зеленський 6 грудня 2019 р. заявив: «Я така людина, дуже sensitive [чутлива – П.Г.-Н.]. Ми говорили з президентом Російської Федерації, коли повернули моряків, ми

говорили з ним по телефону, але це телефонна розмова. Я хочу побачити людину і я хочу привезти з “Нормандії” розуміння і відчуття, що дійсно всі хочуть поступово закінчити цю трагічну війну. Я це зможу точно зрозуміти за столом... Для мене дуже важливо, якщо ми говоримо про припинення вогню, ми будемо говорити не в мінському форматі, не на засіданні у тристоронній групі, а будемо дивитись очі в очі з президентом Російської Федерації» [16].

Нагода зазирнути В. Путіну в очі у В. Зеленського випала 9 грудня у Парижі під час саміту за участю представників України, Франції, Німеччини та РФ. Ця зустріч відбулася вперше після трирічної перерви. Метою саміту було затвердження нової послідовності імplementування Мінських угод та обговорення «формули Штайнмаєра» (1 жовтня 2019 р. у Мінську учасники Тристоронньої контактної групи підписали «формулу Штайнмаєра»). За його результатами підписали підсумковий документ «Загальні узгоджені висновки Паризького саміту в Нормандському форматі 9 грудня 2019 року». Ці домовленості передбачали, зокрема, імplementацію «формули Штайнмаєра» в українське законодавство згідно з версією, яку узгодили «нормандська четвірка» (Н4) та Тристороння контактна група, а також закріплення «особливого порядку місцевого самоврядування» в окремих районах Донецької і Луганської областей [4; 5; 6; 31].

Обіцянка президента України здобути повну перемогу на саміті в Парижі під час особистої зустрічі з президентом РФ не справдилася. Водночас 2019 року В. Зеленський мав шанс відмовитися від цих угод і започаткувати альтернативний план, залучивши Захід, проте натомість ще більше втягував Україну в манівці Мінського процесу. Лише 27 квітня 2021 року В. Зеленський заявив про необхідність розширення Нормандського формату, пояснивши, що це може бути або, власне, розширення, або «окремий, паралельний формат з іншими країнами, з дуже серйозними, потужними гравцями» [4]. За день до цього в інтерв'ю газеті «The Financial Times» В. Зеленський закликав переглянути домовленості 2015 року та долучити до Нормандського процесу Велику Британію, Канаду та США [30].

Попри те, що чи не усім експертам було зрозуміло, що РФ не відступиться від своєї агресивної політики щодо України [5], не зважаючи на донесення розвідки (і не лише української) В. Зеленський продовжував свято вірити у наміри В. Путіна віднайти формулу миру і досягнути його. «Я впевнений, що він мене зрозумів, дуже прозоро зрозумів, – сказав президент України в інтерв'ю агентству «Інтерфакс-Україна» у лютому 2020 р. – Здається, що якщо такий контакт, очі в очі, ти відразу розумієш, хто перед тобою, що за людина. Незважаючи на всі дані розвідки. Мені здається, що він мене зрозумів. І він розуміє,

що треба закінчити цю війну» [13]. Проте у керівництві РФ, насправді, так не вважали, а натомість вирішили скористатися наївністю та самооманою президента України, нарощуючи збройні російської армії й, водночас, ігноруючи його намагання замирити Кремль. Тож обіцянка президента України здобути повну перемогу на саміті в Парижі під час особистої зустрічі з президентом РФ не справдилася, але він натомість продовжував ще більше втягувати Україну у манівці Мінського процесу [4; 5]. Не допомогла задобрити В. Путіна й політика Офісу президента не звинувачувати росіян у всіх наших нещастях, як про це заявляв 8 жовтня 2020 р. його керівник А. Єрмак під час виступу в Королівському інституті міжнародних справ Chatham House. Він також додав тоді, що українська влада має намір діяти обережно і прагнути не до військового шляху вирішення [2].

Росія ж, тим часом, готувалася до повносьязної війни і вдертя на решту території України. Так, у 2021 р. військовий бюджет Росії зріс на 2,9% (порівняно з 2020 р.) до 65,9 млрд дол. США, досягнувши 4,1% ВВП РФ. Ще наприкінці березня – на початку квітня 2021 р. російські війська перевезли багато озброєння й техніки з західної та центральної Росії і Сибіру до окупованого Криму та навчального центру Погоново (17 км на південь від Воронежа). Тоді ж вздовж кордону з Україною було розміщено 28 батальйонно-тактичних груп (БТГ) російської армії, зокрема у прикордонних з Україною Брянській і Воронежській областях (Західний військовий округ). Крім того 50 російських БТГ, що складалися з 15 тис. солдатів, зібралися для навчання у Південному військовому окрузі, у складі якого був й тимчасово окупований Крим, а також територія, що межує із зоною протистояння на Донбасі. Станом на 9 квітня 85 тис. російських військовиків перебували в Криму або в межах 40 км від українського кордону.

Знаючи про це, 27 квітня 2021 р. В. Зеленський заявив про необхідність розширення Нормандського формату, пояснивши, що це може бути або, власне, розширення, або «окремий, паралельний формат з іншими країнами, з дуже серйозними, потужними гравцями» [7]. За день до цього в інтерв'ю газеті «Financial Times» він закликав переглянути домовленості 2015 року та долучити до Нормандського процесу Велику Британію, Канаду та США [11]. А вже 1 липня 2021 р. В. Зеленський, говорячи в інтерв'ю «Інтерфакс-Україна» про те, що «факти завжди красномовніші, ніж будь-які заяви» знову висловив бажання «зустрітися і з президентом Путіним – якщо його дійсно цікавить вирішення низки кризових питань, які об'єктивно існують у двосторонніх відносинах України та Росії. У будь-якому разі підготовка до цього непростого матчу триває» [3]. І це, попри те, що перед цим В. Путін зверхньо

говорив, що не має жодного сенсу зустрічатися з В. Зеленським, позаяк, мовляв, усе вирішується у Вашингтоні.

Засліплений якоюсь незбагненою вірою у миролюбність російського народу і самого В. Путіна, який нібито перебував під впливом пропаганди (цікаво – чиєї?), В. Зеленський як мантру стверджував: «Російський народ точно не хоче будь-яких ескалацій і кривавих експансій. Згадайте ту хвилю щирої цікавості, яка виникла одразу після моєї пропозиції президенту Росії зустрітись і знайти шлях до миру. Це не штучна цікавість, це реальні очікування, які є. Ми прекрасно розуміємо, що сьогодні російське суспільство не може ставити питання відкрито про війну та про ціну війни. Але також прекрасно розуміємо, що в російському суспільстві немає бажання продовжувати агресію проти України. [...] Можливо, якщо й сам президент Росії вийде з-під впливу цієї пропагандистської картини, то буде очевидним, що нам дійсно є про що розмовляти» [3].

Утім, попри таку риторику В. Зеленського, реакція Кремля була більш, ніж однозначно-показовою: у жовтні 2021 р. РФ відмовилася від участі в запланованому саміті Нормандської четвірки, тож було вирішено обмежитися переговорами на рівні очільників МЗС України, Німеччини, Франції та Росії. Ба більше, тоді ж заступник голови Ради національної безпеки та оборони Росії, колишній президент і прем'єр-міністр цієї країни Д. Медведєв написав в газеті «Коммерсантъ» сповнену хамства, образ і насмішок статтю про «безглуздість» контактів російської влади з українською. Стаття вийшла під заголовком: «Коза з вовком тягалася, тільки шкура від кози зосталася» або «Чому безглузді контакти з нинішнім українським керівництвом» [10]. «Дуже позитивну» оцінку цій писанині чи не одразу ж дав прес-секретар президента РФ С. Пєсков. Зауважу також і на тому, що той текст було опубліковано саме у день початку візиту в Москву заступника держсекретаря США В. Нуланд та у переддень 23-го саміту Європейського Союзу та України. Але перед цим, нагадаю, 12 липня 2021 р. і сам В. Путін опублікував (російською та українською мовами) на офіційному сайті президента Росії статтю під назвою «Про історичну єдність росіян та українців» [15], що фактично створювала історико-ідеологічне і політичне обґрунтування і виправдання майбутньої повномасштабної війни проти України. Тож В. Путін (вустами Д. Медведєва в тому числі) вкотре заявляв про бажання зміни влади в Україні, а також про вимоги до прямих перемовин з Вашингтоном щодо власних геополітичних амбіцій.

20 листопада экс-радник президента РФ В. Сурков надрукував статтю, в якій відверто запевняв, що Росії настав час нападати на Україну, аби зменшити «соціальну ентропію»

в РФ та «експортувати хаос» з Росії на території держав, що її оточують. В. Сурков, що був кремлівським куратором України і одним з головних конструкторів війни проти неї, цинічно відверто вказував на майбутній намір Росії захопити Україну, утилізуючи заодно токсичну частину населення своєї недоімперії. І досвід окупації та анексії також було використано. ««Імперські технології ефективні і сьогодні, коли імперії перейменовані на наддержави. Кримський консенсус є яскравим прикладом консолідації суспільства за рахунок хаотизації сусідньої країни», а їхня імперія через поширення такого хаосу розширюватиметься «завдяки рихлій та геть безглузді структурі євробюрократичного правління», – вказував В. Сурков [17]. Він нагадував Україні та світові, що «для Росії постійне розширення не просто одна з ідей, а справжній екзистенціал нашого історичного буття», додаючи, що вона отримає свою частку в новому всесвітньому збиранні земель (вірніше, просторів), підтвердивши свій статус одного з небагатьох глобалізаторів, як бувало в епохи Третього Риму чи Третього Інтернаціоналу. Росія розширюватиметься не тому, що це добре, і не тому, що це погано, а тому що це фізика. Натякав він вже тоді й на «тайваньський» напрямок пекінської «ентропії», що має стати сигналом до нового переділу світу й не заважатиме Росії, адже їхні «турбулентні потоки» не пересікатимуться, а отже – допомагатимуть як Москві, так і Пекіну, тоді як , а Євросоюз у перспективі може бути як джерелом хаосу, так і його абсорбентом [17].

Український же політикум, як і влада, чомусь сприйняли таку риторику з гумором, байдужістю та безвідповідальною короткозорістю... Тим часом 10–16 вересня 2021 р. Збройні сили Росії та Білорусі провели спільні стратегічні навчання «Запад – 2021» на території Білорусі та в акваторії Балтійського моря, до яких було залучено бл. 200 тис. військовослужбовців і до 760 од. техніки та 15 кораблів). Про загрози збільшення кількості російських військ поблизу кордонів України 30 жовтня попереджала у своїй статті впливова «The Washington Post», а 5 листопада 2021 р. масштабне розгортання військ РФ на кордоні з Україною офіційно підтвердило Міністерство оборони США.

Немає сенсу коментувати невігластво В. Путіна як «історика», але ця його стаття як президента РФ, в купі з подальшими заявами Д. Медведєва, Д. Пєскова, В. Суркова, голови МЗС РФ С. Лаврова і кремлівських медіа, а також з доконаним фактом передислокації і концентрації російських військ навколо кордонів України та в окупованих нею українських територіях, мали би викликати не те щоб занепокоєння, а очевидну загрозу ескалації подій й змусити військово-політичне керівництво у Києві вдатися до відповідних перманентних

запобіжних дій та заходів. До цього спонукали Україну й західні розвідки, які попереджали вже тоді офіційний Київ про необхідність рити шанці й будувати оборонні споруди не лише на Донбасі, але й на півночі й півдні країни, а не лагодити шосейні дороги напередодні можливого вдертя армії ворога.

Водночас відбулося й дипломатичне оформлення військово-політичної коаліції проти України, коли 4 листопада 2021 р. на засіданні Вищої державної ради Союзної держави Росії та Білорусі В. Путін і О. Лукашенко затвердили спільну воєнну доктрину, а наступного дня (5 листопада) підписали декрет Союзної держави «Про основні напрямки реалізації положень Договору про створення Союзної держави на 2021–2023 роки» (т. зв. 28 програм інтеграції).

Росія ж чим далі, тим більше висувала Україні неприйнятні умови, недвозначно брязкаючи при цьому зброєю. 18 листопада 2021 р. В. Путін на засіданні колегії МЗС РФ публічно виголосив ультиматум державам НАТО з вимогою надати Росії гарантії безпеки та зобов'язати Україну не вступати до Альянсу. 30 листопада на Форумі «Росія кличе» президент РФ заявив про так звані «червоні лінії» для України, які полягали у вимозі не надання Україні сучасних видів озброєнь, а вже 1 грудня він офіційно висунув вимогу письмових гарантій від Заходу щодо «нерозширення НАТО на схід», намагаючись таким змусити Північно-Атлантичний блок де-юре відмовитися від підтримки України в майбутній війні з Росією.

У грудні 2021 р. російська дипломатія активізувала свої зусилля у цьому напрямкові: 7 грудня вищевказані вимоги щодо «гарантій безпеки» знов прозвучали під час відео-конференції президентів США та РФ; 15 грудня Росія направила до США і НАТО свій проєкт договору «про гарантії безпеки» (між РФ і США) та проєкт угоди «про заходи забезпечення безпеки Росії та держав-членів НАТО»; 18 грудня МЗС РФ знов публічно висунуло ультиматум НАТО з дилемою «двох шляхів» – або прийняти російський проєкт «гарантій безпеки», або ж «мати справу з військово-технічною альтернативою», що означало відкриття погрозу війни. Низка січневих перемовин (10 січня – між США і РФ у Женеві; 12 січня – у форматі Ради «Росія–НАТО» у Брюсселі; 21 січня – у форматі зустрічі між державним секретарем США Е. Блінкеном і міністром закордонних справ РФ С. Лавровим у Женеві) також не дали жодних обнадійливих результатів щодо порозуміння позицій й охолодження агресивних намірів Російської Федерації.

Становище демонстративно вказувало на невідворотність повносяжної війни, але президент України В. Зеленський чомусь вперто відмовлявся у це вірити й готуватися до найгіршого сценарію розвитку подій. Тим часом 17 січня додаткові російські війська та озбро-

єння почали прибувати й до Білорусі для спільних навчань «Союзна рішучість», які планували в лютому 2022 р., а 19 січня президент США Дж. Байден заявив, що, на його думку, Росія вторгнеться в Україну [18; 21]. Ба більше, у 16 січня 2022 р. глава ЦРУ В. Бернс відвідав Київ, де зустрівся з президентом України В. Зеленським та надав йому важливу інформацію. Як зазначає «The Wall Street Journal», з посиланням на джерела у керівництві США, «тоді США мали ще більше інформації про план атаки Росії, включно з тим, що він передбачав швидкий удар по Києву з Білорусі» й очільник ЦРУ попередив, що «російські війська планують захопити аеропорт “Антонов” у Гостомелі і використовувати його як ключовий плацдарм для атаки на Київ» [28].

Крім того 22 січня 2022 р. Міністерство закордонних справ Великої Британії заявило, що в його розпорядженні є інформація, яка вказує на те, що російський уряд прагне встановити проросійського лідера в Києві. Зокрема вказувалося, що допоки Кремлі обмірковує, чи варто вторгтися в Україну та окупувати її, потенційним кандидатом на свого ставленика-маріонетку в Москві розглядають екс-нардепа Є. Мураєва. Британське МЗС також повідомляло, що російські спецслужби підтримують зв'язки з багатьма колишніми українськими політиками (зокрема з С. Арбузовим, А. Ключевим, В. Сівковичем, М. Азаровим) і деякі з них мають контакти з офіцерами російської розвідки, які зараз беруть участь у плануванні нападу на Україну. Міністр закордонних справ Великої Британії Л. Трасс тоді наголосила, що оприлюднена їй відомством інформація проливає світло на масштаби російської діяльності, спрямованої на підрив України, і дає змогу розуміння мислення Кремля [23].

Натомість 28 січня президент України В. Зеленський закликав Захід не створювати в Україні «паніку» через потенційне вторгнення Росії, оскільки постійні попередження про «невідворотну» загрозу вторгнення шкодять економіці України. В. Зеленський також додав, що «ми не бачимо більшої ескалації» порівняно до початку 2021 року, коли Росія нарощувала військову присутність поблизу кордонів з Україною [25]. Попри це американська та британська розвідки в лютому 2022 р. неодноразово попереджали владу України про дедалі ближчий повносяжний напад Росії. Події розгорталися з калейдоскопічною швидкістю й вказували на очевидну невідворотність тотальної війни.

Візит В. Путіна до Китаю і завершення Олімпіади, як і у випадку з Олімпіадою в Сочі, розв'язували руки кремлівському демону, який, нагадаю, 4 лютого у Пекіні разом з Сі Цзіньпіном підписали спільну заяву «про міжнародні відносини, які вступають в нову епоху, та глобальний стійкий розвиток» [12]. У ній КНР фактично підтримала РФ в її праг-

неннях розширення та в її претензіях до Заходу. Москва та Пекін закликали Захід «відмовитися від ідеологізованих підходів холодної війни», закликали НАТО виключити розширення Східного флангу (тобто відмовитися від допомоги Україні), засудили формування блоків безпеки в Азійсько-Тихоокеанському регіоні та розкрили тристоронній оборонний пакт АUKUS між США, Великою Британією та Австралією. Китай також заявив, що «розуміє та підтримує пропозиції РФ щодо формування довгострокових юридично обов'язкових гарантій безпеки в Європі» [29].

Дві держави звинуватили НАТО у «роздмухуванні конфронтації» та виступили за нерозширення Альянсу, пообіцяли активізувати співпрацю, щоб запобігти «кольоровим революціям» і «зовнішньому втручанням», «твердо відстоювати непорушність результатів Другої світової війни» та «протистояти викривленню історії», «проти політики сили, цькування, односторонніх санкцій та [...] зловживання політикою в галузі експортного контролю», що означало підтримку КНР планів Росії до її агресивної політики у Східній Європі та, зокрема, щодо України. Не варто також забувати, що за кілька днів до зустрічі Пекін підтримав позицію Москви у Раді Безпеки ООН, приєднавшись до голосу Росії проти проведення спеціального засідання щодо ситуації навколо України та російської загрози. Тож не дивно, що The Guardian особливо значущим у контексті кризи навколо України назвала тоді внесену до документа заяву Китаю про те, що він «ставиться з розумінням та підтримує висунуті РФ пропозиції щодо формування довгострокових юридичних гарантій безпеки в Європі» [29], а «The New-York Times» оцінила підсумки тих перемовин як «ретельно зрежисовану демонстрацію єдності [Москви та Пекіна] у період, коли Путін вступив у протистояння зі США та НАТО через Україну» [24].

Відтак вже не видається припущенням думка Агентства «Bloomdery», висловлена його джерелами ще в січні 2022 р., що президент Китаю Сі Цзіньпін міг попросити свого російського колегу В. Путіна не здійснювати масштабне вторгнення до України під час зимових Олімпійських ігор, які відбувалися 4–20 лютого [27]. Водночас Російська Федерація в особі В. Путіна фактично заручилася підтримкою КНР й особисто Сі Цзіньпіна щодо повносяжного вдертя на терени України і розв'язання проти неї агресивної тотальної війни.

Це побічно підтверджує й той факт, що наприкінці травня 2023 р. спеціальний представник Китаю у країнах Євразії, колишній посол КНР Росії Лі Хуей під час свого візиту до країн Європи просував позицію, згідно з якою європейські країни повинні вести автономну від США політику і закликати до негайного припинення вогню в Україні за умови, яка передбачає, що окуповані російськими

військами території, мовляв, «повинні залишитися під контролем Москви». «Китайський посланник, спрямований на просування мирного плану Пекіна по Україні, ніс чіткий сигнал: союзники США в Європі повинні заявити про свою автономію і закликати до негайного припинення вогню, залишивши Росії у володінні частини свого меншого сусіда, які вона зараз окупує», – йшлося, зокрема, у матеріалі американської «The Wall Street Journal» [20]. Раніше, наприкінці березня 2023 р. головний китайський дипломат Ван І закликав Європу підтримати мирні переговори щодо війни Росії в Україні. Раніше США попередили, що пропозиції Пекіна фактично означають збереження за Росією захоплених українських територій. Таку позицію голова канцелярії комісії у закордонних справах Центрального комітету Компартії Китаю Ван І висловив у телефонній розмові з дипломатичним радником президента Франції Е.Бонном. «Китай сподівається, що Франція та інші європейські країни також зіграють свою роль. Припинення вогню, зупинка війни, відновлення мирних переговорів і політичне врегулювання кризи повинні стати стратегічним консенсусом між Китаєм і Європою», – заявив очільник МЗС КНР Ван І [19].

Проте критична зосередженість і кількість військ від Білорусі до Криму навколо України та офіційна риторика Кремля однозначно і неспростовно вказували – тотальна війна є неминучою і мусить вибухнути саме у двадцятих числах лютого (про що, до речі, автор цих рядків ще 6 лютого 2022 р. обґрунтовував в інтерв'ю програмі «Факти тижня» телеканалу ICTV, вказуючи на підставі прямих і побічних ознак, фактів і тенденцій, що повномасштабне вторгнення таки відбудеться й саме в часі т. зв. «дня радянської армії» й по завершенні Олімпійських ігор 23/24 лютого 2022 р. також і через любов В. Путіна до символізму дат). Відтягувати тотальну війну вже було би неможливо...

З огляду ж на опублікований The Washington Post аналітичний матеріал знаного американського політичного оглядача Д.Ігнатіуса («Таємне планування, завдяки якому Білий дім був на крок попереду Росії»), в якому він використав ретроспективні свідчення діючих гравців американського політикуму вищого рангу, виявилось, стало відомо, що ще починаючи з квітня 2021 р. на Заході створювалася антипутінська коаліція на підтримку України з огляду на беззаперечну інформацію щодо загрози агресії РФ [22]. Вже з перших кроків труднощі виникли у зв'язку зі скепсисом А. Меркель. Проте Дж. Байден її переконав, видавши як багато кому на той час здавалося суперечливе рішення про зняття санкцій проти Північного потоку – 2 з умовою, що Німеччина сама закрий цей проект в разі початку російської агресії (згодом О. Шольц дотримався цих домовленостей).

Утім неочікувано найбільша складність виникла саме по залученню України до антипутінської коаліції й, насамперед, В. Зеленського. Спочатку було непросто переконати президента України В. Зеленського серйозно поставитися до небезпеки вторгнення. Е. Блінкен розмовляв з ним на кліматичному саміті COP-21 в Глазго на початку листопада і надав підсумок розвідувальних даних про плани Росії. «У мене було завдання сказати йому, що ми думаємо, що ймовірно, його країна буде атакована», – згадував державний секретар США Е. Блінкен [22]. За словами представника Держдепу, В. Зеленський був налаштований скептично (за висновками Д. Ігнатіуса та його джерел: очевидно, він більше довіряв інформації від К. Буданова, І. Баканова, А. Єрмака).

Директор ЦРУ Вільям Дж. Бернс приїздив до Москви 1 листопада 2021 р., щоб попередити президента РФ В. Путіна, що Сполучені Штати та їхні союзники готові озброїти Україну та запровадити руйнівні санкції проти Росії, якщо вона вдереться в Україну. Вочевидь, В. Путін вважав, що Дж. Байден не зможе це зробити і блефує. Попри це, створена коаліція, ініційована США за участі Великобританії, Франції та Німеччини, підсилена країнами G20, почала діяти на випередження, без урахування «скепсису» В. Зеленського: формувались проєкти санкційних пакетів проти РФ, напрацьовувалися логістичні маршрути постачання зброї в Україну – «трубопроводи зброї», були мобілізовані нечувані дипломатичні, військові, логістичні ресурси країн-учасниць коаліції і розпочато доставку як для початку легкої зброї.

Західні союзники усвідомлювали, що погрози санкціями можуть бути порожнім дипломатичним ритуалом. Але в грудні Е. Блінкен та його колеги почали серйозно обговорювати з союзниками, які кроки вони зроблять. Початковим місцем проведення була зустріч міністрів закордонних справ Групи семи в Ліверпулі, Англія, 11 грудня. Учасники публічно пообіцяли, що це матиме «масові наслідки та серйозні витрати». У результаті, за його словами, коли агресія фактично відбулася, ми змогли негайно рухатися.

Водночас «розвідка США надала Україні попередній план вторгнення Путіна. Хоча Росія оточила Україну 150-тисячним військом, справжньою стратегією Путіна був блискавичний, обезголовлюючий удар відносно невеликої групи елітного спецназу по Києву. Росіяни планували захопити аеропорт Антонова в Гостомелі на захід від столиці, а потім використати його для швидкого просування військ рф до Києва» [22].

Військове планування НАТО прискорилося разом із дипломатією. Генерал ВПС Т. Волтерс, командувач НАТО, з колегами почали готувати в грудні 2021 р. та січні 2022 р. «наземні лінії зв'язку», які дозволяли швидко до-

ставляти зброю в Україну. Вони вивчали точки входу для припасів та інші практичні деталі. Цей озброєний трубопровід доставляв ракети Stinger і Javelin до початку вторгнення 24 лютого, і з того часу було передано величезну кількість важкої зброї. Глава ЦРУ В. Бернс таємно їздив до Києва в січні 2022-го й ознайомив В. Зеленського з таким планом Росії, проте усе це ніяк не вплинуло на графік відпочинку В. Зеленського і підготовчих заходів з боку України зроблено так і не було.

Динаміка ж зосередження російських сил і засобів, розвитку подій і заяв неспинно наближала час «Х». 9 лютого 2022 р. Росія фактично вичавила Україну з Чорного та Азовського морів і перекрила їх під приводом проведення військових навчань «Союзна рішучість – 2022». 15 лютого 2022 р. Державна Дума РФ проголосувала за звернення до президента Путіна про визнання «ЛНР» і «ДНР», а вже наступного дня до кордону з Україною було доставлено ще майже 7 тис. російських військовиків. 17 лютого відновилися масовані обстріли з боку російсько-окупаційних військ уздовж усієї лінії розмежування на Донбасі. За дві перші доби в штабі ООС нарахували 60 і 66 обстрілів, 19 лютого – 136 (найбільша кількість обстрілів на фронті за один день від 2017 року), 20 лютого – 80, 21 лютого – 84, 22 лютого – 96, з них більшість із важкої артилерії [4].

На цьому тлі 18 лютого 2022 р. Сенат США затвердив резолюцію, у якій офіційно заявив про «непохитну підтримку Сполученими Штатами безпечної, демократичної та незалежної України» та засудив «нарошування російської військової сили на кордонах з Україною. Резолюція закликала президента США Дж. Байдена змусити уряд США застосувати усі наявні інструменти, щоби накласти «значні витрати» на Росію і «відновити мир у Європі». В остаточному ж тексті йшлося про те, що резолюція не має тлумачитися як дозвіл на застосування військової сили проти Росії або на введення збройних сил США в Україну.

Наступного дня (19 лютого) у спеціальному виступі президент США Дж. Байден заявив: «Я впевнений, що Путін ухвалив рішення про вторгнення». «Російські війська фактично обклали Україну з усіх сторін: з боку Білорусі, з півдня тощо. Ми вважаємо, що вони нападуть на Україну найближчими днями. Що вони нападуть на Київ», – заявив президент США. Коли ж журналісти перепитали Дж. Байдена, чи впевнений він, що В. Путін збирається напасти на Україну, він відповів: «Я абсолютно впевнений», а на уточнююче питання, чому настільки впевнений – Дж. Байден додав, що у США «неймовірна розвідка». «Учора Росія погодилася на зустріч Лаврова та Блінкена 24 лютого в Європі. Але якщо Росія вдасться до воєнних дій до цього, це означає, що вони обрали не шлях дипломатії, а обрали війну, і

вони заплатять високу ціну за це... Перед Росією є вибір між війною і стражданнями та дипломатією, яка принесе полегшення для всіх», – вказав американський лідер [1]. Крім того розвідка США вважала, що заяви російського Міноборони про відведення військ від кордону з Україною були навмисним обманом, «хитрістю», спрямованою на те, щоб ввести в оману Сполучені Штати Америки й інші держави, а також, що, що Росія продовжувала збільшувати своє угруповання поблизу кордону з Україною [26].

Натомість В. Зеленський навіть прилюдно все ще заявляв, що не вірить американській розвідки й знову висловив бажання зустрітися з В. Путіним. Так президент України під час панельної дискусії на Мюнхенській безпековій конференції заявив, що він, на відміну від США, не має даних про те, що В. Путін вирішив напасти на Україну. Зокрема В. Зеленський нагадав, що Україна відслідковує та аналізує дії РФ. Та все ж перед завершенням дискусії ведуча, тележурналістка CNN К. Аманпур, вирішила перепитати, якими є висновки України щодо намірів В. Путіна, а саме: «Президенте, ви кажете, що у вас є своя розвідка. Про що вона свідчить, чи каже вона, що Путін має намір напасти? Бо наша [американська] – каже що так»? На це В. Зеленський відповів негативно: «Я не знаю, чого хоче президент Російської федерації. Тому пропоную зустрітися [з Путіним]» [8].

Проте таке попередження вже не могло зупинити В. Путіна, який запустив маховик війни задовго до 2022 року. Тож 21 лютого Росія офіційно визнала квазіреспубліку окупованого Донбасу, з ними було підписано «Договір про дружбу, співпрацю та обопільну допомогу». Того ж дня МЗС України спрямувало державам-членам Ради безпеки ООН запит з вимогою негайного проведення консультацій щодо невідкладних дій зі зниження напруги та практичних кроків гарантування безпеки України на основі Будапештського меморандуму. Саме так, в Раду безпеки, членом якої є Китай та РФ, на основі меморандуму, який вже давно (ще 2014-го) Росія порушила і який виявився мильною бульбашкою вже на тоді вісім років тривання війни.

Тож не дивно, що РФ навіть не зважила на цей порожній акт безсилля й 22 лютого президент РФ підписав Указ про визнання «незалежності» окремих районів Донецької та Луганської областей (насправді окупованих російськими військами) та наказав ввести туди російські війська вже офіційно на що йому надала згоду ручна Рада Федерації, як і на використання ЗС РФ за кордоном. Того ж дня В. Путін під час прес-конференції відверто заявив, що Мінських домовленостей більше немає й тоді ж було здійснено евакуацію персоналу російських дипломатичних установ з України. А це, що означало спусковий курок

вже натиснуто... Вечері ж 23 лютого ватажки маріонеткових терористичних організацій «ДНР» і «ЛНР» звернулися до Путіна з проханням про військову допомогу.

Зі свого боку 23 лютого адміністрація президента США Дж. Байдена вкотре повідомила президентові України В. Зеленському: згідно з висновками американської розвідки, Росія готується вчинити повномасштабне вторгнення в сусідню країну протягом наступних 24–48 годин. Ішлося про те, що російська військова операція буде комплексно-комбінованою: не лише атака з окупованої частини Донбасу на Сході, куди в понеділок відправили додаткові російські підрозділи, а й удар по Києву з північного кордону з Білоруссю, авіаудари крилатими ракетами, наземне вторгнення й кібератаки [4]. Лише тоді президент України В. Зеленський оголосив надзвичайний стан на 30 днів у всій Україні, за винятком Донецької і Луганської областей, де режим надзвичайного стану діяв з 2014 року.

Таке затягування з рішучими рішеннями з боку України тим паче видається дивним, що насправді попереджень щодо початку «великої» війни Києву було кілька. «У нас було декілька сценаріїв щодо початку війни. Нас спочатку лякали, що вона буде починатися... Пам'ятаєте, коли ще навесні збирав Путін ці орди, і нам постійно говорили, що, дивіться, вони зараз на вас підуть. Потім була зустріч Путіна з президентом США. Потім було якесь пом'якшення всіх цих речей. Вони казали, що в нас це таке навчання. Потім нам почали говорити, що це буде в листопаді, потім у грудні, потім нам називали 15 січня. Цих дат було дуже і дуже багато, – виправдовувався згодом секретар РНБО О. Данилов під час марафону Радіо Свобода.

– Крайня, коли ми зрозуміли, що це було на 22-ге, це коли ми вже мали після вторгнення картину, карту псковських десантників, однієї з частин псковських десантників, яка безпосередньо мала заходити по тому маршруту, який був на цій мапі. І там були ті дати, коли видають саме ці мапи. І по цих мапах ми розуміли, що вона мала бути видана 20-го числа. І там було написано відповідно 20.02. Такі мапи видаються за день до початку війни. Умовно кажучи, до активних дій. Це було перекреслено і потім була друга дата на цій мапі. Вона у нас є. Це як трофей, один із трофеїв, які є в апараті РНБО» [14].

24 лютого 2022 року в Офісі президента робота тривала до 2-ї ночі, після чого усі розійшлися (заявив у розмові з «The Economist» А. Єрмак 24 березня 2023 р., який, зауважу принагідно, від травня 2006-го до листопада 2014-го був помічником на громадських засадах народного депутата від проросійської Партії регіонів Е. Тадеєва), а вже о 5-й годині ранку В. Путін офіційно оголосив про початок «спеціальної військової операції» в Україні, що

насправді стало початком повномасштабного нападу на суверенну державу. Союзницею Російської Федерації у війні проти України стала Республіка Білорусь на чолі з невизнаним цивілізованим світом узурпатором влади О. Лукашенком, яка надала державі-агресору територію, військові засоби та інфраструктуру для вторгнення в Україну й ведення подальших воєнних дій на її теренах.

Того ж ранку о 5:30 в кабінеті президента зібралася засідання РНБО й було створено ставку Верховного головнокомандувача. Тільки о 9-й годині відбулася перша селекторна нарада з усіма головами ОДА, яку за дорученням президента провів секретар РНБО О. Данилов. На той час були вже вони й голови військових адміністрацій, окрім очільників Херсонської ОДА. Того дня такі селектори збиралися кожних три години (9:00; 12:00; 15:00; 18:00 і 21:00).

Але безліч питань все ще залишилося до української влади, зокрема:

- про те, чому президент В. Зеленський не планував і навіть не намагався відвідати саміт НАТО, який відбувався у Лондоні 3–4 грудня 2019 р.;

- чому було проігноровано Саміт країн НАТО у вересні 2019 р., де обговорювалось питання вступу України в НАТО;

- чому аж до настання тотальної війни від України було відсутнє представництво в НАТО та не було поновлено заявки України як кандидата на вступ до НАТО, а за три роки Україна так і не виконала програми кандидата в члени НАТО (відмова від членства в НАТО неодноразово обговорювалась у команді В. Зеленського і до, і після 24 лютого 2022 р.; В. Зеленський: «Гарантії безпеки та нейтралітет, без'ядерний статус нашої держави. Ми готові на нього йти. Це найголовніший пункт... Він глибоко опрацьований» [9]) тощо;

- з ким і чому відбувалися таємні зустрічі в Омані;

- чому ігнорувалися повідомлення розвідки Великобританії про наявність кротів в близькому оточенні президента;

- чим була обумовлена відмова співпрацювати з судово-правовими органами США по справі незаконно виведених десятків мільярдів з України й надано Коломойському прихисток в Україні від судових органів США тощо;

- чому було зупинено держзамовлення на ракети українського виробництва «Вільха», «Нептун», протитанкового озброєння – «Ступна», «Корсар»; чому не було здійснено мобілізації;

- чому вчасно не озброїли тероборону військовиків-резервників;

- чому було заборонено евакуацію цивільних, які стали масовими заручниками смерті;

- чому не було заздалегідь евакуйовано, наприклад, Харківський танковий завод;

- чому, замість будувати дороги, не було створено ешелоновану смугу оборони на півночі країни; про невідірвані мости, в тому числі й через Чонгар; про розмінування на півдні;

- хроніка короткозорості та нерозуміння загроз національній безпеці (на прикладі півдня України): 26 лютого 2020 р. В. Зеленський анонсував плани по Чонгару: «Держжава спільно з компанією Socar до кінця року відкриє на Чонгарі великий хаб – центр надання адміністративних послуг, зону відпочинку та інші дуже важливі об'єкти»; 10 грудня 2020 р. голова ОП А. Єрмак звітував про виконання плану щодо домовленостей та зобов'язань, які виникли на зустрічі лідерів Нормандської четвірки: «Україні важливо забезпечити людей по обидва боки лінії зіткнення від величезної кількості смертоносних мін» і додав: «Наша делегація доклала максимум зусиль, аби погодити у серпні 20 ділянок для розмінування. Потрібно швидко виконувати цей план. Цю роботу може на власні очі побачити кожен, хто відвідає нові контрольні пункти на лінії розмежування, розбудовані за принципом сучасних сервісних хабів»; 23 листопада 2021 р. віце-прем'єр – міністр з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України І.Верещук пообіцяла, що впродовж трьох місяців команда Мінреінтеграції запустить автобусні шатли на КПВВ «Чонгар» та «Каланчак»: від пункту пропуску до адміністративної межі; 14 лютого 2022 р. на КПВВ «Чонгар» та «Каланчак» розпочали курсувати автобусні шатли від пункту пропуску до адміністративної межі. На тиждень раніше, ніж обіцяли, відрпортувала І.Верещук; 24 лютого 2022 р. через КПВВ «Чонгар» та «Каланчак» на територію України увійшли війська РФ, які захопили південь країни, Херсон, Мелітополь, Енергодар та заблокували Маріуполь.

- чому після доповіді директора ЦРУ В. Бернса про підготовку росіянами атаки на Гостомель з оборони аеродрому на початку лютого (!) зняли 4-ту бригаду Нацгвардії і відправили до Луганської області (останні кадрові підрозділи виїхали з Києва за кілька днів до вторгнення), що дозволило росіянам захопити аеродром сходу і швидко увійти до Гостомеля, Ірпеня, Бучі (нагадаю, що для оборони летовища Гостомель біля нього ще у 2016 р. було створено нову 4-ту бригаду Нацгвардії, у складі якої була батальйонна тактична група, у складі 12 гаубиць Д-30, зенітно-артилерійського дивізіону, до 10 танків, понад 30 БТР-3, мінометна батарея 120 мм тощо);

- чому заздалегідь не вивели літаки з аеродрому, і зокрема «Мрія»;

- чому не було зорганізовано спротив у Чорнобильській зоні;

- про розстріл підрозділу 101-ї бригади на Берестейській у Києві;

- чому, зрештою, за день 24 лютого головні сили росіян без жодних перешкод пройшли

маршем 200 км від кордону і вийшли до Гостомеля та Києва тощо;

- чому першим заступником голови РНБО був куратор відносин України з Росією за президентства В. Януковича Р. Демченко, який у 2010 р. лобював Харківські угоди;

- чому друг дитинства В. Зеленського підприємець і лейтенант І. Баканов очолював СБУ, проти якого вже було відкрито кримінальне провадження НАБУ і який, як виявилося згодом, привів туди на провідні посади російських агентів (17 липня 2022 р. Указом президента України усунений від виконання обов'язків голови СБУ; при цьому Указ посилається на ст.47 дисциплінарного статуту Збройних Сил України (яка передбачає усунення військовослужбовця від виконання службових обов'язків за «невиконання (неналежне виконання) службових обов'язків, що призвело до людських жертв чи інших тяжких наслідків або створило загрозу настанню таких наслідків»);

- чому на вищих посадах в українських спецслужбах опинилися такі одіозні фігури як, наприклад, зрадник генерал-майор СБУ О. Кулініч, який до цього був заступником і другом агента ФСБ І. Деркача в «Енергоатомі»;

- чому слідство що «Вагнергейту» фактично було поховано, а «кардинал» президента і голова його Офісу А. Єрмак відмовився давати свідчення парламентській слідчій комісії;

- чому у головному будинку СБУ у центрі Києва просто застрелили одного з організаторів українсько-російських перемовин у Білорусі Д. Кіреєва, що був співробітником ГУР МО і повідомив про плани захоплення Гостомеля і Києва росіянами;

- чи чому в Офісі президента провідну роль відігравали особи з сумнівною репутацією щодо національної безпеки, яких експерти підозрюють у зв'язках зі спецслужбами Російської Федерації тощо.

Проте є й інше, не менш важливе, запитання: як і чому так сталося, що вже у перший же день тотальної війни, тобто з 24 лютого 2022 р. українська влада в Офісі президента почала обговорювати можливість українсько-російських перемовин? Саме так, вже 24 лютого президент Франції Е. Макрон заявив, що мав телефонну розмову з В. Путіним «на прохання президента Зеленського». «У мене була щира, пряма і швидка розмова із президентом Путіним на прохання президента Зеленського, щоб перш за все закликати його про зупинення бойових дій у найкоротші строки, але особливо щоб запропонувати йому переговори, просити його про переговори із президентом Зеленським», – сказав Е. Макрон на прес-конференції в Брюсселі в ніч на 25 лютого, після позачергового саміту ЄС [32].

Того ж дня Міністерство закордонних справ України розпочало процедуру розриву дипломатичних відносин відповідно до

норм міжнародного права. При цьому Україна не розірвала консульські відносини (відповідно до статті 2 Віденської конвенції про консульські зносини 1963 р.), аби мати змогу захищати права та інтереси українців в Росії, у тому числі українських політичних в'язнів. МЗС України також відкликло до Києва тимчасового повіреного у справах України в РФ і розпочало евакуацію українського посольства в Москві. При цьому Україна де-юре так і не визнала себе у стані війни з Російською Федерацією.

Водночас В. Зеленський закликав лідерів ЄС, учасників надзвичайного засідання Європейської Ради, допомогти Україні у протистоянні з Росією, зокрема, надати їй гарантії безпеки та європейську перспективу. Він закликав Захід негайно ухвалити потужні економічні та фінансові санкції проти РФ: відключити від SWIFT, накласти ембарго на торгівлю нафтою й газом, допомогти українській армії озброєнням та боєприпасами, підтримати миротворчу операцію ООН.

Наступного дня, 25 лютого президент України В. Зеленський навіть публічно, двічі у відеозверненнях до народу заявляв, що Росія мусить якомога швидше почати говорити з Україною про припинення бойових дій. Говорячи російською, В. Зеленський сказав: «Хочу ще раз звернутися до президента Російської Федерації. По всій Україні тривають бої. Давайте сідати за стіл переговорів. Щоб зупинити загибель людей». У Кремлі почули прохання «незламного» президента України й прес-секретар президента Росії (не сам президент) Д. Песков одразу ж повідомив, що Росія готова відправити до Мінська на переговори з Україною свою делегацію з представниками міністерств оборони, закордонних справ та адміністрації президента РФ. Зауважу, що ще днем раніше той же Д. Песков заявляв, що В. Путін готовий до переговорів з керівництвом України лише за умови, якщо офіційний Київ буде готовий проголосити нейтральний статус країни і відмову від розміщення озброєнь.

Проте, відчувши вже на другий день бліцкригу прохання про перемовини, Кремль логічно вирішив використати й таку нагоду для досягнення своїх планів. Аби не дали можливості Заходу вплинути на В. Зеленського, наступного дня (26 лютого) Кремль звинуватив Київ у небажанні проведення переговорів. Так, крім того, заявили, що В. Путін нібито віддав наказ зупинити наступ своїх військ, але через відмову українців від перемовин, просування російської армії знов відновлено. На це Офіс президента України відповів незграбними виправданнями, звинувачуючи Москву у брехні, й одразу ж запевнив через радника голови Офісу президента М. Подоляка, що Україна готова до перемовин і не змінює своєї переговорної позиції, яка полягає у тому, що вони мають стосуватися припинення війни

проти України, яку розпочала Росія, і гарантії безпеки.

Саме тоді почалася дивна історія прагнення замиритися з ворогом, що мав намір тотального знищення українців і самої держави Україна, мовляв, доки Росія не висунула вимогу скласти зброю Українській армії. Офіційний Київ ще 25 березня 2022 р. намагався влаштувати переговори з росіянами у Варшаві й шукав для цього посередників. Окрім того, В. Зеленський прилюдно звернувся до лідерів «Бухарестської дев'ятки» із закликом чинити спільний тиск на Росію і змусити її сісти за стіл переговорів¹. Росія відреагувала звинуваченнями, висловленими у фразі міністра закордонних справ С. Лаврова, що «Зеленський сам втратив можливість для переговорів з питань безпеки».

Ба більше, контакти з росіянами офіційний Київ почав налагоджувати через народного депутата України Є. Шевченка, який мав виразні антиукраїнські погляди й публічно захоплювався білоруським диктатором О. Лукашенком. І саме через невизнаного узурпатора Білорусі О. Лукашенка, з території якої, зокрема, й здійснювався жорстокий напад на українські міста і села, що сіяв тисячі смертей, українська влада шукала контакти з агресором В. Путіним. Зрештою, 16 травня 2023 р. сам О. Лукашенко розповів, що Є. Шевченко кілька днів видзвонював його та його сина з пропозицією стати посередником між Києвом і Москвою. Зі свого боку голова ГУР МО К. Буданов також підтвердив таку інформацію, вказавши, що вони вдвох здійснювали цю операцію, а Є. Шевченко діяв на прохання українських спецслужб [33]. Нагадаю принагідно, що тоді радник голови Офісу президента О. Арестович брехав пресі, що перемовини запросили самі росіяни.

Президент України тоді (27 березня 2022 р.) так публічно висловився з цього приводу: «Скажу відверто, як завжди: я не дуже вірю в результат цієї зустрічі, але нехай спробують. Щоб потім у жодного громадянина України не було жодного сумніву, що я, як президент, не намагався зупинити війну, коли був нехай і маленький, але все ж таки шанс». Отже, В. Зеленський все ще сподівався на якийсь шанс, проте це, як і питання доцільності, приховано го змісту та необґрунтованих сподівань українців «Бухарестська дев'ятка» є міжнародною ініціативою дев'яти країн-членів НАТО Центральної та Східної Європи. До складу входять Польща, Румунія, Болгарія, Естонія, Латвія, Литва, Словаччина, Угорщина та Чехія. Метою неформальної організації є поглиблення військової співпраці між країнами східного флангу Північноатлантичного альянсу, а також обговорення ключових питань політики безпеки. «Бухарестська дев'ятка» була створена у 2015 році з ініціативи Румунії та Польщі. Однією з причин її появи стала анексія українського Криму навесні 2014 року та підтримка Росією сепаратистських «ДНР» та «ЛНР».

їнсько-російських перемовин у Білорусі та Туреччині, заслуговує на окреме дослідження і висновки...

Та все ж, усі попередні приготування Заходу і співпраця з ЗСУ дозволили Україні заманити в пастку росіян й зруйнувати план бліцкригу путінського спеціальної військової операції зі швидкого захоплення Києва та знищення військово-політичного керівництва України, а плану «Б» у Кремлі на той момент не виявилось. В. Путін вимушений був розробляти нову тактику і стратегію тотальної війни проти України й відтоді Російська Федерація (попри синдром і рецидиви російськості президента України та його оточення) стала приреченою на поразку, руйнацію та споконвічне прокляття через свої злочини.

Збройні сили України належним чином скористалися отриманими від розвідки НАТО відомостями та західною військовою допомогою й героїчно зупинили ворога на підступах до Києва. При цьому слід віддати належне також і дипломатії адміністрації Дж. Байдена в оперативному створенні дієвої коаліції для підтримки України. Це була складна координація дипломатичних, військових і розвідувальних заходів, зусиль і потужностей, яка об'єднала десятки держав навколо героїчної боротьби народу України за Життя.

Звісно ж, усі пазли загальної картини тих подій аналітики дізнаються значно пізніше, деякі документальні кластери цієї військово-політичної і дипломатично-геополітичної матриці стануть доступними історикам вже іншого покоління, проте вже нині сучасники та учасники цих епохальних років можуть (і мусять) скласти певну архітектуру дій та заходів тих чи інших політичних гравців, відрізнити правду від виправдань й, навіть за наявних джерел і спостережних подій, вже розпочати відділяти кукіль полови від зерен пшениці на ниві майбутніх жнив істини і пошуку предтеч і причин цієї світової драми та тієї жахливої, але звияжної трагедії, яку з честю зустріч і здолав Український Народ. Чи була у цьому хоча частка заслуг політичного керівництва України? Аж ніяк. Швидше – частка провини й гріха, розділені з російськими нелюдами за жахи, катування і смерті українців та ганьба історії, попри епічну перемогу України.

Саме Український Народ, всупереч світоглядній обмеженості, безпековій короткозорості та національно-політичній неспроможності свого керівництва, ціною величезних жертв і жахів не лише зберіг власну державу, а й змінив перебіг світової історії та майбуття людства.

Чи усвідомлює ці тектонічні зміни сьогодення та майбуття людства українське політичне керівництво, чи розуміє воно своє історичне завдання – розвал кремлівського чудовиська як держави, що є загрозою людству, і чи готовий український політикум до

грандіозної за своїм значенням і вагою мети – творення новітньої національної Української Держави, що стане підвалиною і провідною складовою нової архітектури світової безпеки та незамінним кластером майбутньої матриці світового порядку?

Навряд чи... І про це свідчать усі політичні дії та риторика президента В. Зеленського. Зокрема у 2022 році на перемовинах з росіянами (сам факт яких є ознакою російської свідомості української влади) у ворожій Україні і союзній Росії Білорусі, істеричні і безвідповідальні заяви про відмову від майбутнього членства в НАТО (в порушення Конституції) чи злочинні пропозиції щодо визнання на 15 років за Російською Федерацією українського Криму на переговорах з росіянами у Туреччині й, зрештою, абсурдні проєкти гарантій безпеки Україні з боку Російської Федерації тощо. Ба більше протягом 2022–2023-го років президент В. Зеленський та його оточення взагалі не мали уяви (не кажучи вже про стратегію) про те, яким вони бачать фінал Російсько-Української війни і чим для України має бути перемога: влада України не здатна була визначитися й притомно донести до розуміння союзників чи прагнуть на Банковій повернення теренового статус-кво станом на 24 лютого 2022 р., чи завданням ЗСУ є відновлення кордонів 1991 року, чи капітуляція РФ у Москві тощо? Проте держава Україна так і не визнала де-юре й не оголосила стану війни з Російською Федерацією та її союзницею Республікою Білорусь.

Варто зауважити, що саме багаторічне боягузтво та глибокі занепокоєння Заходу й ООН вигодували кров'ю та трупами народів монстра Путіна. Він – дитина бездіяльності, зажерливості та блюзнірства Заходу, який здатен проголосити власні цінності, але не здатен їх захистити.

Водночас Україна мусить припинити жити поза реальністю й не звинувачувати НАТО, не виголошувати Альянсу ультиматумів, адже він керується глобальними загрозами та безпеками, зокрема й власними. Не Захід винен у 30-річному самоослабленні України перед викликами сучасності та майбуття. Важливо не розгубити в цій нерівній битві союзників, яким ми багато в чому завдячуємо, шукати шляхів і можливостей до подальшої боротьби за спільні цінності та остаточну перемогу.

Україна має право вимагати допомоги та співучасті в цій світоглядній війні за майбуття. Це наша спільна війна: ми воюємо чужою сучасною вбивчою зброєю, але за новий демократичний світоустрій та цивілізаційну архітектуру світу. І саме тому доля Росії та режиму Путіна – не приборкування та замирення, а поразка з капітуляцією, репараціями й руйнацією режиму. Народи цієї суцільної колонії з метрополією в Кремлі мають реалізувати своє право на самовизначення та державність.

Крах новітньої імперії зла – ось чим має завершитися ця цивілізаційна війна!

Допоки український політикум та усе суспільство і кожний окремих громадянин не усвідомлять, що наріжним каменем національної безпеки і мети держави Україна на сучасному відрізку її геополітичного існування є новітнє прочитання вислову римлянина Марка Порція Катона Старшого «Carthago delenda est» (або ж повніше: «Ceterum autem censeo, Carthaginem esse delendam»), ця війна (війна за Життя) буде вічною війною на винищення!

Така мета має також стати одним з елементів її національно-стратегічного концепту набуття статусу одного з провідних військово-геополітичних гравців на євразійському просторі поряд з НАТО (чи у його складі), Китаєм, Індією та Росією. Що ж до Російської Федерації, то це державне утворення як споконвічний ворог України, що становить загрозу самому існуванню українського народу, має бути вилетене до української національної ідеї символічною латинізованою метафорою тотального символізму: Carthago delenda est.

На початку 2014 року Російська Федерація, розпочавши віроломну війну проти України, порушивши не лише українсько-російські обопільні угоди і договори, а й власне законодавство та низку міжнародно-правових актів, перед усім людством затаврувала себе як держава-агресор і як країна-загарбник, а її політичне керівництво остаточно виявило себе як угруповання міжнародних злочинців і спонсорів світового тероризму.

Західне суспільство мусить усвідомити, що Росія веде війну не лише проти України, а в її особі проти права вибору, проти західних свідомості та світогляду, проти демократичних цінностей, а відтак ця війна є цивілізаційною війною світового обширу. Російська Федерація порушує не лише правила ведення війни, вона застосовує антилюдські методи нищення, що мають на меті не лише повалення Української Держави, а й знищення (геноцид) самого українського народу. Тож для України та для українців ця війна є війною за життя!

Відтак світовому співтовариству слід зрозуміти, що ця війна є війною цінностей та цивілізаційного вибору усього світу і країни Європи безумовно безпосередньо підпадуть під російську агресію в разі поразки України. Тож справа перемоги України над Росією є життєвим завданням усього Західного світу і вона має завершитися нищівною поразкою Росії, позаяк від цього залежить доля усієї Європи та цілого світу. Тож вже зараз Україна та світове співтовариство повинні виробити стратегічне бачення східного простору після поразки Російської Федерації й докласти усіх і спільних зусиль до досягнення і втілення цієї мети.

Такі війни ніколи не могли й не можуть обмежуватися самим лише протиборством країн, що воюють. Вони завжди стосуються

й інших держав, адже в глобалізованому світі всі політичні й економічні актори мають власні інтереси, взаємопов'язані об'єктивними й суб'єктивними чинниками. У світі все надто взаємно інтегровано, а планета надто мала, щоб сучасні війни були проблемою лише супротивників. Тепер вони виходять за межі старих економічно-територіальних протиборств, набувають світоглядного (цивілізаційного) рівня та мають усеосяжні наслідки.

Російсько-українська війна вже не є двостороннім конфліктом. Вона має виразні ознаки загальної кризи світової системи безпеки, що призведе до глобальних перетворень. Закладено початок масштабної трансформації євразійського простору, розпочнеться якісний і територіальний перерозподіл ринків, зазнають змін усталені політичні світогляди та взаємовідносини, регенерують принципи суспільно-політичної моралі, започатковано перегляд підвалин глобалістичної економіки та системи світової безпеки, світовий порядок базуватиметься на нових правилах і набуватиме якісно нової конфігурації. Світ кардинально зміниться, і до цих змін його спонукатиме російсько-українська війна, її наслідки та уроки.

Світ переступив поріг епохи генетичної революції й окремі досягнення генної інженерії вже вступають у протиріччя зі світоглядними основами, торкаються традиційних уявлень про життя і смерть, материнство і батьківство, любов і піклування, харчування тощо.

У недалекому майбутньому, завдяки інноваційним технологіям в біології, робототехніці, штучному інтелекту, прогресивним матеріалам, цивілізація зможе змінити саму природу людини, що стане переломним зрушенням, яке дозволить здійснити заповітну мрію людей – перемогти хвороби, збільшити тривалість життя, розкрити невідомі раніше можливості людського організму. Роботи-помічники, роботи-солдати, роботи в промисловості – цілковита автоматизація виробництва буде коли-небудь дешевше виносу робочих місць в країни, що розвиваються й, зрештою, позбавить потреби залучення міграційної дешевої робочої сили. З вибухом технологій постануть й новітні загрози, подібні до футуристичного сюжету в «Матриці», нові види терору й дійсністю може стати навіть «бунт машин».

Від рівня наукових технологій залежатиме й обороноздатність держави. Часи танкових клинків минули, їм на зміну йдуть мережецентричні війни, принципи яких випробували війська США у кількох локальних війнах, а також доктрини якісно нових мобільних бойових систем майбутнього (Future Combat Systems, FCS). Нині власні доктрини мережецентричної війни розробляють Швеція (Network Based Defence), Великобританія (Network Enabled Capability) та інші країни. Відбувається комп'ютеризація наукоємних озброєнь на базі космічних і лазерних технологій, кібер-військ,

оновлення ракетно-космічних військ, осягаються усі види бойової авіації та наземних військ, здійснюється озброєння мініатюрними високоточними боєприпасами майбутнього та вже триває заміна солдатів-людей роботами-воїнами й безпілотною космічною авіацією, виявляються можливості поєднати повітряну, наземну, надводну і навіть космічну техніку в рамках цілісних бойових комплексів тощо. Тож новітня воєнна доктрина та прагнення України має полягати в національній ідеї та безпековій стратегії щодо її входження до кола найсильніших і найсучасніших збройних потуг світу з новітнім науково-технологічним військово-промисловим комплексом, здатним відродити й свій ядерний потенціал.

Посилиться увага та значення «м'якої» сили, сили фінансово-економічних зашморгів і пільг, сили продовольчих ринків і питної води (екології), міцї альтернативних енергоносіїв і таємниць новітніх технологій (у тому числі й космічних, кібернетичних і штучного розуму), підтримка збройних сил окремих держав і навіть квазідержав чи недержавних утворень (зокрема й псевдоекстериторіальних) коштами та озброєннями тощо.

Тож все більшого значення набуватиме облаштування і плекання власної території, в тому числі й її оборони від забруднення та екологічних катаклізмів, бактеріологічних чи пандемічних атак, міграційних хвиль та розмиття національної самосвідомості (ідентичності), уникнення глобального лігвоциду і маскультури, запобігання розпалювання ззовні соціальних та міжрелігійних конфліктів, пропагандистських і кібервійн, а також протистояння державних урядів «приватним» арміям, тіншовим космополітичним правлінням транснаціональних компаній глобального масштабу чи фундаменталістським релігійно-уніфікаційним рухам та їхнім спробам інкорпорувати своїх кластерів-менеджерів чи неофітів у політичну матрицю державного управління тощо.

Менші ж гравці муситимуть входити в альянси, аби уникнути власної невагомості та спробувати не допустити дисбалансу не лише військових, а й природничо-ресурсних, енергетично-кліматичних, торговельно-виробничих, науково-технічних та політико-дипломатичних сил.

Зміни, певно, очікуватимуть на Російську Федерацію, застарілий та іржавий конструкт якої не витягне імперського вантажу й яка буде ним розчавлена, що призведе до її розпаду й утворення низки новітніх національних держав. Зупинка ж військ ЗСУ на кордонах 1991 р. означатиме для України вічну війну, а спроба стати нейтральним чи пасивним гравцем у сучасній геополітичній партії, як і гіпотетичне примирення з самим фактом існування на карті світу Російської Федерації в її нинішньому вигляді та формі, докрано стане для України

руйнівною з цілком означеною перспективою втрати державності.

Питання полягає у тому, що ми маємо на увазі під самою перемогою. Вище керівництво України сьогодні не має стратегічного бачення, чого ми маємо досягти у цій війні.

З одного боку, президент В. Зеленський заявляє про територіальну цілісність України. З іншого боку – про виведення російських військ станом на 24 лютого 2022 року. Це нібито закінчить війну. Але тоді не буде відтворення територіальної цілісності України.

Тому ми не можемо такий кінець війни вважати навіть в перспективі переможним, навіть якщо підпишуть певний акт або документ.

Другий аспект – визволення Донбасу і Криму. Чи є це актом перемоги над Росією? Я вважаю, що це буде зарано називати актом перемоги.

Якщо буде юридично підписаний акт, то відбудеться відновлення цілісності. Якщо не буде розвалено і переможено РФ у її нинішньому вигляді, то ця війна не закінчиться.

Вона матиме наступний етап після певного затишшя і розпочнеться через два-три-п'ять років знову. Якщо пов'язувати це з Другою світовою війною у європейському просторі, то це б якщо Союзники визволили свої території і зупинилися на кордоні Німеччини.

Це є зразком того, що Україна і союзники мають завершити цю війну актом капітуляції Російської Федерації з супровідними документами про репарації, перелаштування конституційного та юридично-адміністративного устрою РФ, міжнародним трибуналом над злочинцями.

Російська Федерація має не лише припинити агресію проти України, а й зазнати повносьязної поразки, включно з Актом капітуляції. Ця капітуляція не має обмежуватися лише звільненням окупованих українських територій. Увесь світ має об'єднатися й спільно завдати нищівної поразки Росії, в тому числі й на її території та досягнути не лише визнання капітуляції Кремлем, а комплексної перемоги над Росією, над її військовою потугою, над її ідеологією, режимом і внутрішнім ладом та устроєм. Інакше ця війна повернеться через 3–5 років, адже Росія має досить внутрішніх людських, матеріальних та енергетичних ресурсів і потенційних можливостей для відновлення, аби витримати західні санкції чи обійти їх водночас, і відтворити свої потуги для здійснення реваншу. І незавершена війна з розгрому Росії може перетворитися на вічну війну.

Ви можете собі змодельовати становище, якби союзники у Другій світовій війні, звільнивши свої території, не перейшли б кордони Німеччини, зупинилися б на межі звільнених Радянського Союзу чи Франції і надали б Гітлеру можливість владарювати надалі та зберегти націонал-соціалістичний режим в Німеччині. Чи була б війна припинена і чи не

відновилася б вона з новою нищівною силою? Ви можете собі змодельовати ситуацію, коли б західні союзники не здійснили повалення нацистського режиму у самій Німеччині, не розвінчали б у її суспільстві націонал-соціалістичну ідеологію й не перетворили б цю країну на якісно і світоглядну нову державно-політичну дійсність? Чи вдалося б тоді зупинити війну?

Відкупитися від ворога не вдасться. Захід намагався замирити та заспокоїти Путіна та Росію, дозволивши відтяти територію Придністров'я в Молдові, проковтнувши геноцид, вчинений росіянами у Чечні, допустивши відторгнення територій від Грузії, незаконну анексію Криму від України, окупацію частини українського Донбасу. Чи зупинило це Росію? Чи зупинило це Росію від подальшої тотальної війни проти України та вчинення геноциду проти українського народу? Ні. Не зупинить Росію й поразка в Україні від нової війни-реваншу, який з новою силою перекинеться й на Європу. Тож увесь світ, увесь Західний світ мусить усвідомити, що зупинити нову війну континентального масштабу є можливим не лише через відновлення територіальної цілісності України, а зі зміною всієї конструкції влади в Росії (і не тільки шляхом її поразки в Україні чи зміни Путіна), абсолютного знищення моделі її режиму, засудження міжнародним трибуналом усіх осіб, причетних до владних структур РФ, цілої держави та її ідеології, зміни форми та структури державної організації Російської Федерації та її конституційного і суспільно-політичного ладу, а також, водночас трансформації всієї архітектури системи світової безпеки та оновлення міжнародних відносин і безпекових запобіжників на якісно нових засадах, що диктує планеті та світовому співтовариству не лише сьогодні, а й майбуття.

Має змінитися вертикальний і горизонтальний устрій Росії, відбутися повалення ідеології, її засудження разом з лідерами, засудження всього російського суспільства, разом з його перевихованням. Ми воюємо не з Путіним і навіть не з РФ, а з усім російським суспільством.

Тоді ми можемо назвати це актом перемоги над Росією. В іншому випадку її не буде.

Тож Україна мусить докласти усіх зусиль щодо розвалу Російської Федерації, визнання нею своєї поразки та прийняття вимог щодо нового облаштування її теренів, наприклад, на таких засадах:

1. Видача в руки влади України та Міжнародного трибуналу воєнних злочинців і міжнародних терористів Путіна, Шойгу, Наришкіна, Лаврова, Бортнікова, Патрушева, Герасімова, Гундяєва та ін. (перелік має додаватися);
2. Підписання безумовної та беззастережної капітуляції (зміст має додаватися);
3. Виплата державі Україна повоєнних

контрибуцій та репарацій (умови додаватимуться);

4. Добровільна передача Україні в якості вияву мирних прагнень та з метою ліквідації майбутньої загрози з боку держави- правонаступниці колишньої РФ прикордонних українських етно-історичних теренів (детальна карта додається):

- Брянська область: міста Стародуб і Севськ, Суземський, Трубчевський, Погарський, Клімівський райони;

- Курська область: міста Рильськ і Суджа, а також навколишні терени;

- Білгородська область: міста Білгород та Валуйки, а також навколишні території;

- Воронежська область: міста Розсош і Богу-чар, а також навколишні території;

- Ростовська область: Таганрог, Матвіїв Курган, Глибокий, Усть-Білокалитвенська, Донецьк, Кам'янськ Шахтинський, Гуково, Шахти, Азов, а також частина Батайського терену;

- Кубань (Краснодарський край);

- Ставропольський край: Невинномиськ, Кочубеївське, Григорополіська, Риздвятий, Ладовська Балка;

5. Утворення тимчасової перехідної урядової державної адміністрації під патронатом і спостереженням міжнародної наглядової Контрольної комісії під головуванням повноважного представника України;

6. Демілітаризація колишньої РФ з передачею ядерних об'єктів під міжнародний контроль;

7. Утворення на місці колишньої Російської Федерації нового демократичного державного утворення – Конфедерація Євро-Азійських Суверенних Республік (КЄАСР) зі столицею у м. Суздаль;

8. Утворення суверенних та народних республік на теренах колишньої РФ;

9. Виділення Московії в окрему суверенну національно-територіальну одиницю в межах, визначених міждержавною Миротворчою комісією під головуванням держави Україна;

10. Утворення на теренах компактного проживання українського населення на теренах колишньої РФ суверенних національних Українських Республік – УР Кубань – Малиновий Клин, УР Білий Клин, УР Сірий Клин, УР Зелений Клин з державною українською мовою та наданням і визнанням за ними особливого статусу центру регіональних міжреспубліканських спілок на теренах КЄАСР (колишньої РФ) під урядуванням повноважного контрольного представництва держави Україна;

11. Повернення суверенітету Новгородській та Псковській республікам;

12. Конституційне визнання права націй на самовизначення і затвердження права виходу зі складу КЄАСР (РФ) будь-яких територіально-адміністративних та національних одиниць.

13. Повернення суверенним державам не-

законно окупованих та анексованих територій.

Тож гіпотетично ж, але й цілеспрямовано, світове співтовариство вже тепер має виробляти проєкт облаштування уламків Російської Федерації з метою недопущення на її колишніх теренах збройного хаосу й допомоги у становленні нових національних та регіональних держав на її руїнах.

І в цьому контексті архіважлива роля належатиме Україні, яка за таких умов не лише поверне відтяти від неї Крим і частину Донбасу й, зрештою, не лише відтворить власний соборницький проєкт у північно- й південно-східному напрямку, але й стане новим гегемом і гарантом стабільності на різнобарвному і багатонаціональному державно-політичному просторі Східної Європи аж до її стику з азійським субконтинентом, будучи при цьому стрижнем новонародженої геополітичної дійсності тощо. Якщо, звісно ж, Україна готуватиметься й матиме належні як «м'яку», так і «тверду» сили й заслугувуватиме на таку роль у майбутній світовій системі міждержавних координат.

При цьому, безумовно, мусить продовжуватися її зближення з Польщею та державами Східної Балтики, як противага союзу Німеччини та Московії тощо. Водночас геополітична перспектива окреслює також і розконцентрованість НАТО з особною місією Туреччини на близькосхідному та середньоазійському театрах дій, Франції та Австралії в Океанії та створення окремишнього блоку, власне, у особливому військово-політичному союзі у складі США, Великобританії, Канади, Австралії за прихильного нейтралітету Норвегії тощо.

У контексті ж європейської безпеки суголосся дій та заяв берлінських офіційних чинників на міжнародному рівні, зокрема становище щодо російсько-українського протистояння, доконано доводить те, що Німеччина перебувала на заклочному відрізку у перебігу свого перетворення на енергетичну квазіколонію Росії та вказувала на ознаки майбутньої втрати з боку ФРН частини свого суверенітету, відкату її на периферію світових перетворень і впливів та побічного набуття ваги неосателітного чинника РФ на європейському геопросторі, що становило б не лише загрозу національній безпеці Німеччини, а й сталості ЄС в обширі усього субконтиненту та глибинній безпеці НАТО, що, своєю чергою, неминуче вплине на зміну важелів противаг світового порядку загалом.

Відтак, попри об'єктивні та суб'єктивні запобіжники різного роду, які реально не дадуть у найближчому часі вступити Україні до складу НАТО (що має залишатися стратегічною метою офіційного Києва), їй конче варто з тактичного огляду вже стати його членом де-факто через геополітичний тунель до квазі-НАТО, що відкривається поточною військово-політичною та економіко-енергетичною

ситуацією. Йдеться, зокрема, про започаткування де-юре військово-політичного та енергетично-господарчого союзу (так званої безпекової квадриги) Велика Британія – Польща – Україна – Туреччина, що безумовно матиме перспективу на розширення як у північно-західному напрямі (Канада, Норвегія, Швеція, Фінляндія, Естонія, Латвія, Литва), так і в південно-східному (Чехія, Словаччина, Молдова, Румунія, Болгарія, Північна Македонія, Чорногорія, Словенія, Хорватія, Грузія) й цілком створить потужний важіль геополітичного впливу та нову вісь безпеки на євро-азійському просторі.

Віднині внутрішня і зовнішня політики вже не будуть відповідати сутності кожного окремого з цих слів, а становитимуть глибинну ДНК державної політики і національної безпеки нового рівня водночас. Епоха територіальних імперій давно згинула, а спроба її завуальованого відродження в неоімперіалістичних щатах зазнала невдачі. Утім глобальна гра у домінування продовжуватиметься на якісно новому рівні новітніх технологій та засобів ведення війн й опановувань, а ті держави та нації, що не усвідомили цих прийдешніх новітніх викликів та загроз чи знехтували квантовим стрибком у власній еволюції, будуть поглинені майбуттям, але не стануть спроможними бути ним самим.

Україна, як і усе людство, має бути готова вистояти, передусім, перед загрозою глобального економічно-продуктового та енергетично-ресурсного колапсу. У досить скорому майбутньому на нас чекатимуть світові брак нафти і доступної традиційної енергії, проблеми забрудненого повітря та довкілля, нестача їжі та чистої прісної (питної) води, кліматичні зміни, пандемії і генні захворювання, перенаселення планети і міграційні напруги, зіткнення національно-етнічних і релігійних культур з концептом мультикультуралізму і секуляризмом, міжрелігійні та міжрасові суперечки, терористичні загрози і ланцюг локальних конфліктів та глобальний перерозподіл сфер впливу між провідними державами світу тощо.

Тож наступні війни (відкриті і приховані) вестимуться за чисту питну воду, тобто – за прісну гідросферу! Чи зможе українська нація зберегти незабрудненим цей свій стратегічний і життєдайний скарб і чи буде держава Україна здатна скористатися цим багатством у геополітичному вимірі й захистити його?

У майбутньому вологі райони Землі стануть ще вологішими, посушливі – ще більш засушливими, рівень багатьох великих річок впаде, збільшиться кількість потужних катаклізмів – цунамі, ураганів, торнадо, повеней, нестерпної спеки. Це призведе до браку прісної води, а значить, і до нестачі продовольства, розповсюдження пошестей, пандемій, соціально-економічних заворушень тощо.

Відтак майбутнє суперництво планетарно-

го масштабу, в тому числі з застосуванням воєнної сили, розгортатиметься також і за харчові ресурси (за здорово їжу), а відтак і на родючі ґрунти. У зв'язку зі зневодненням планети і зростанням населення небачено злетять ціни на продовольство, багаті держави зможуть закуповувати його у непостраждалих районів, але слаборозвинені країни, безсумнівно, виявляться під вогнем голодних бунтів. Розпад голодуючих держав стане дійсністю й дестабілізуватиме усю планету.

З року в рік світових ресурсів меншатиме, скоротиться й кількість тих держав, що згодні будуть ними ділитися, а відтак слід розвивати власні ресурси, хоч і така економіка не дає швидких прибутків, необхідно розпочати зусилля із підготовки до локалізації основних галузей економіки і сільського господарства (усе слід намагатися виробляти тут). Отже проблеми екології (лісів, води, ґрунту, повітря тощо) є питанням національної безпеки, а відтак потреба збереження надр і чистого природного середовища має стати однією зі складових національної безпеки!

Разом з тим глобальні спраги, голод, природні катаклізми, пандемії (і пандемічні інтенсивності й, зокрема, бактеріологічні загрози), локальні війни тощо здійснюватимуть великі міграційні хвилі, що вже спричинили в Західній Європі «кризу біженців», а в перспективі перетворяться на цунамі великого переселення народів. Значний притік мігрантів створює не лише серйозне фінансове та продовольче навантаження на країни прибуття, а й несуть із собою хвороби, релігійне та культурне протистояння, соціальне навантаження (неповагу до норм та традицій країн перебування), трансформацію трудового та людського потенціалу, що обумовлені структурою міграційних потоків, зростання ксенофобії і злочинності за національною ознакою й, зрештою, терористичну загрозу і внутрішні вибухи громадянських конфліктів. Вже сьогодні чітко проявляються перші системні проблеми в країнах ЄС не тільки в економіці, але і релігійного, а також расово-національного характеру, які в кінцевому підсумку лише через десятки років незмінно призведуть західно- і центрально-європейські країни до істотних внутрішніх потрясінь, кардинально змінивши, в першу чергу, етнополітичне обличчя сучасної Європи.

Чи стане привабливою для майбутнього нашестя мігрантів Україна? Безсумнівно! Усі ці та інші загрози, якщо держава заздалегідь не готуватиметься до них і вже сьогодні не вироблятиме дієві запобіжники, як правило, спричинять соціальну нестабільність, поставлять під загрозу цілісність країни, спадкоємність культури та існування нації як такої. Українська держава має зжорсточити міграційне законодавство (квоту щодо іноземців слід довести до мінімуму й лише для осіб, що займаються науковою діяльністю; громадянство

України повинно надаватися не українцям за національністю лише у виключних випадках). Нелегальні мігранти, затримані в Україні, мають залучатися до примусової праці, аби таким чином самим заробити кошти на своє переправлення до Батьківщини. Цунамі мігрантів вже дестабілізують Європу й знищують расово-антропологічний тип європейців, їхню культуру та цінності, тож цей виклик також очікує й на Україну і мусить стати однією з основ її стратегії національної безпеки.

Проблема подолання кризи ідентичності значною мірою посилюється процесами глобалізації, що розмивають національну культуру та посилюють маргіналізацію українського суспільства. Тож на порядку денному є радикальне оновлення власної національно-цивілізаційної ідентичності, що буде здатна не лише витримати, а й відповісти на численні виклики сучасного світу та здійснити повноцінне економічне, соціальне й політичне оновлення (осучаснення). При цьому слід враховувати також і певні суперечливі аспекти впливу глобалізаційних процесів на Україну. З одного боку – процеси становлення і зміцнення державності потребують інтенсифікації процесів національно-культурного відродження, а з іншого – процес модернізації соціально-економічної системи вимагає найширшої відкритості країни, що сприяє поширенню негативних зовнішніх впливів – криміналітету, прихованої втрати економічного суверенітету, трансфінансової залежності, масової культури (мультикультуралізму), етніцизму, притоку мігрантів, низькоякісних товарів масового споживання тощо.

Одним з важливих складових національної ідеї України та чинників її національної безпеки в гуманітарній сфері є мова. Попри те, що законодавчо українська мова є єдиною державною мовою, вона потребує неухильного та постійного плекання і захисту у всіх сферах державного і суспільного життя. Новітні глобалізаційні процеси на планеті, поширення мультикультуралізму та космополітизму, поряд з агресивною культурно-лінгвістичною та світоглядно-цивілізаційною політикою просування ідеологем «американських цінностей» та концепту «російського світу», висувають перед Україною подвійну загрозу прихованого мовно-культурологічного поглинання (м'якого лінгвоциду) – русифікації та англізації української мови, надто щодо сучасного етапу її розвитку в умовах домінування глобальних інформаційних технологій та світового цифрового павутиння.

Головним же супровідним критерієм суспільного розвитку є його закономірна притаманність до певної зміни звичок, традицій і характеру як окремих людей, так і всього суспільного організму. Проте, важливими у перебігу змін є їхня природність і поступовість, що не становлять загрози зламу стрижневих для

суспільства національних цінностей та вихолощенню його загальнонаціонального самосвідомлення, а натомість вакцинуватимуть націю від руйнівних глобалістичних вірусів (мультикультуралізму, національного нігілізму, космополітизму тощо) й, водночас, сприятимуть розгерметизації облудливої схильності до затхлого ізоляціонізму і надихатимуть до духовного відродження нації та морального вдосконалення людини, до творення історії.

Світові зміни кардинального характеру вже трансформують планетарний порядок і таке перелаштування правил та важелів гри вже є докраною дійсністю, яка перетворює майбуття людства...

Жодна нація, жодна держава, якщо вони не хочуть бути розчавленими й поглиненими майбуттям, а натомість прагнуть його здобути й зберегти, уже сьогодні не може дозволити собі апатії. Усвідомивши потенційні загрози та виклики, необхідно вже створювати запобіжники для майбутніх світових перетворень і готуватися до прийдешніх планетарних змін.

Список використаних джерел

- (19 лютого 2022). Байден вважає, що «Путін ухвалив рішення» про нове вторгнення в Україну // Радіо Свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-biden-putin-uzhe-uhvalyv-rishennya-pro-napad/31710709.html>
- (9 жовтня 2020). Виступ Андрія Єрмака в Королівському інституті міжнародних справ Chatham House // YouTube: Офіс Президента України. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=SIctsoiX9c>
- (1 липня 2021). Володимир Зеленський: Я готовий зустрітися з Путіним, якщо його дійсно цікавить вирішення кризових питань в українсько-російських відносинах // Interfax-Україна. URL: <https://interfax.com.ua/news/interview/753034.html>
- Гай-Нижник П. (2022). Війна за життя // Україна дипломатична. – Вип. XXIII. – К. – С. 31–52.
- Гай-Нижник П. П. (2017). Росія проти України (1990–2016 рр.): від політики шантажу і примусу до війни на поглинання та спроби знищення. – К.: «МП Леся» – 332 с.
- (10 грудня 2019). Загальні узгоджені висновки Паризького саміту в Нормандському форматі 9 грудня 2019 року. // Президент України Володимир Зеленський. Офіційне інтернет-представництво. URL: <https://www.president.gov.ua/news/zagalni-uzgodzheni-visnovki-parizkogo-samitu-v-normandskomu-58797>.
- (27 квітня 2021). Зеленський заявив про необхідність розширити «нормандський» формат і оновити «Мінськ» // Радіо Свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-zelenskyi-normandskyi-format-minsk/31225652.html>
- (19 лютого 2022). Зеленський не впевнений, що Путін ухвалив рішення про напад // Європейська правда. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/02/19/7134278/>
- (27 березня 2022). Зеленський розповів журналістам з РФ, чому готовий відмовитися від НАТО //

- Європейська правда. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/03/27/7136752/>
10. Медведев Д. (11 октября 2021). «Кожа з вовком тягалася, тільки шкура від кози зосталася» // Коммерсантъ. URL: <https://www.kommersant.ru/doc/5028300#id2123318>
11. Меморандум об исполнении Протокола по итогам консультаций Трехсторонней контактной группы относительно шагов, направленных на имплементацию Мирного плана Президента Украины П. Порошенко и инициатив Президента России В. Путина / ОБСЕ. URL: <http://www.osce.org/ru/home/123807?download=true>.
12. (4 февраля 2022). Официальный сайт Президента России. URL: <https://www.kremlin.ru/supplement/5770>
13. (11 лютого 2020). Президент України Володимир Зеленський: «Влада – це можливість. У мене є можливість допомогти» // Interfax-Україна. URL: <https://interfax.com.ua/news/interview/640622.html>
14. (26 лютого 2023). «Процеси на фрагментацію Росії запустив Путін, він вже не контролює ситуацію» – секретар РНБО // Радіо Свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/sekretar-rnbo-danilov-pro-frahmentatsiyu-rosiyi/32288126.html>
15. Путин В. (12 липня 2021). Про історичну єдність росіян та українців // Офіційний сайт Президента Росії. URL: <http://kremlin.ru/events/president/news/66182>
16. Свобода слова Савіка Шустера за 6.12.2019 URL: <https://www.youtube.com/watch?v=-Shk89O9kRM>
17. Сурков В. (20 ноября 2021). Куда девался хаос? Распаковывание стабильности // Актуальные комментарии. URL: <https://actualcomment.ru/kudadelsya-kaos-raspravovka-stabilnosti-2111201336.html>
18. (2022). Biden predicts Russia will invade Ukraine'. NBC News, 19 January [online]. Available at: <https://www.nbcnews.com/news/world/blinken-ukraine-russia-attack-short-notice-invasion-fears-mount-rcna12691> [in English];
19. (March 24, 2023). China Urges Europe to Support Its Blueprint for Talks on Ukraine // Bloomberg. Available at: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-03-24/china-calls-on-europe-to-play-its-part-for-cease-fire-in-ukraine> [in English]
20. (May 26, 2023). Europe Rebuffs China's Efforts to Split the West in Pushing Ukraine Cease-Fire // The Wall Street Journal. Available at: <https://www.wsj.com/articles/china-pushing-ukraine-cease-fire-gets-cool-reception-in-europe-614774dd> [in English]
21. Harding L. et al. (2022). Joe Biden thinks Russia will attack Ukraine – but will face a 'stiff price', The Guardian, 19 January [online]. Available at: <https://www.theguardian.com/world/2022/jan/19/russia-could-act-againstukraine-at-any-moment-says-us> [in English].
22. Ignatius D. (May 26, 2022). The secret planning that kept the White House a step ahead of Russia // The Washington Post. Available at: <https://www.washingtonpost.com/opinions/2022/05/26/biden-white-house-secret-planning-helped-ukraine-counter-russia/> [in English]
23. (22 January 2022). Kremlin plan to install pro-Russian leadership in Ukraine exposed // GOV.UK. <https://www.gov.uk/government/news/kremlin-plan-to-install-pro-russian-leadership-in-ukraine-exposed> [in English]
24. (Feb. 3, 2022). Ukraine-Russia Standoff Putin and Xi Proclaim Bond as Russia Deploys More Forces Near Ukraine // The New-York Times. Available at: <https://www.nytimes.com/live/2022/02/03/world/russia-ukraine-xi-putin> [in English]
25. (2022). Ukraine to the world: keep calm and stop spreading panic Financial Times, 19 January [online]. Available at: <https://www.ft.com/content/97d15970-3c36-439d-aa38-7402f732efbc> [in English].
26. U.S. intelligence shows Russia's military pullback was a ruse, officials say // The Washington Post. February 17, 2022. Available at: <https://www.washingtonpost.com/world/2022/02/17/ukraine-russia-putin-nato-munich/> [in English]
27. (2022 January 22). Putin Could Burst Xi's Olympic Dream With a War in Ukraine // Bloomberg. Available at: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-01-22/ukraine-crisis-beijing-olympics-may-affect-russia-s-vladimir-putin-s-thinking?srnd=premium-europe&sref=Y0jVLCFo> [in English]
28. Vladimir Putin's 20-Year March to War in Ukraine – and How the West Mishandled It // The Wall Street Journal. April 1, 2022. Available at: https://www.wsj.com/articles/vladimir-putins-20-year-march-to-war-in-ukraineand-how-the-west-mishandled-it-11648826461?fbclid=IwAR3OIAkRRLr4iDSLvqL_cwBqNLSuaIdxUkKjLmxfYEKW5HaD_xG6PoW-QZg [in English]
29. Xi and Putin urge Nato to rule out expansion as Ukraine tensions rise // The Guardian. 4 Feb 2022. Available at: <https://www.theguardian.com/world/2022/feb/04/xi-jinping-meets-vladimir-putin-china-russia-tensions-grow-west> [in English]
30. (26 April 2021). Ukrainian leader calls for revamp of peace process to end Donbas war' // The Financial Times. Available at: <https://www.ft.com/content/ed40d675-16b3-4a35-a157-b9bf0078b507> [in English].
31. Hai-Nyzhnyk P. P. Russian-Ukrainian War – War for Life (2014–2022): periodization // The Russian-Ukrainian war (2014–2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects: Scientific monograph. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2022. – P. 452–465.
32. BBC News – Україна. – 2022. – 25 лютого. <https://www.bbc.com/ukrainian/news-60495999>
33. YouTube. Разные люди. 16 травня 2023. <https://www.youtube.com/watch?v=i1L3Sir9Kp8>